

M K B

T Á J É K Ö Z T A T Ó

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

2014. április 26.

(6. oldal)

2014.

március-április

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, Pusztaszeri út 35.
1025

BOROS LÁSZLÓ
1954-2014

2014. január 18-án a késő délutáni órákban kaptuk a hírt, hogy Cimbó barátunk, csoporttársunk, szinte családtagunk tragikus hirtelenséggel itthagyt bennünket. A szívinfarktus gyorsan és váratlanul jött.

1970-ben kezdett barlangászni. Ekkor a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület éppen megalakuló Tektonik Barlangkutató Csoportjának alapító tagja lett. A Csoport kutatási területe ekkor és az ezt követő évtizedben az Alsó-hegy volt. Cimbó a kezdetektől aktívan részt vett minden munkában, túrában és kutatásban. Eredeti szakmáját tekintve szakács volt, így a táborokban és a túrákon egy profi főztjét élvezhettük úgy a felszínen, mint a föld alatt. Bár az ország több barlangos vidékén részese volt több feltáró kutatásnak, a szíve csücske mindvégig az Alsó-hegy maradt. Sok minden ott hagyta keze nyomát, de talán a számára is legemlékezetesebbek a Bába-völgyi víznyelők feltárása és a Vecsembüki-zsomboly 1973–1974-es kutatásai voltak.

Fiatalabb korában szívesen mászott sziklát és szerette a nagy túrákat. Kezdetben itthon, Erdélyben, Lengyelországban és az akkori Csehszlovákiában túrázott, de élete későbbi szakaszában lehetősége nyílt igazi himaljai magashegy túrákon is részt vennie. Az Antarktison kívül minden földrészre sikerült eljutnia. Szeretett fényképezni, és élményeit igyekezett megosztani tágabb baráti körével is.

Az 1970-es évek vége felé az elsők között volt, akik az ipari alpin munkát választották megélhetésük forrásának. Később, kora előrehaladtával szakmát váltott, és bútorasztalosként igyekezett megélni. Az utóbbi években visszahúzódva élt, sok időt szentelt kedvenc elfoglaltságainak, az olvasásnak és a modellezésnek.

Hirtelen távozása készületlenül ért mindenkit és még mindig szinte felfoghatatlan, hogy itt a Földön már nem túrázunk együtt többet. Huncut mosolya, tréfára mindig kész egyénisége mindannyiunknak hiányozni fog.

Hegedűs Gyula

DR. MOZSÁRY PÉTER
1945 –2014

Hosszú, türelemmel viselt szenvedés után 2014. január 20-ra virradó éjjel, immár örökre eltávozott közülünk régi barlangos társunk, *Sir Prof. Dr. Mozsáry Péter*, aki a 60-as évek végén, 70-es évek elején kezdeményezője volt a barlangi bújázkodás hazai meghonosításának. Az OSC barlangos szakosztályának vezetőjeként kezdte ezt a műfajt, később az AMFORÁ-sokkal folytatta. Nevéhez fűződik az első merülési kísérlet a Mátyáshegyi-barlang végpontján a tóban, akkor még kezdetleges, otthon saját kezűleg összeeszkábált védőruhában, poroltó készülékből átalakított palackkal. Később orvosi ismeretei, figyelemreméltó műszaki intelligenciája, és minden kalandban legmegbízhatóbb állandó „fegyvertársa”, villamosmérnöknek készülő öccse jóvoltából a felszereléseket természetesen sikerült tökéletesítenie. A körülötte kialakult kicsi, de elszánt barlangi-buvár közösség azután megtalálta a lehetőséget a lényegesen költségesebb professzionális felszerelések beszerzésére is, és a csapat kiváló eredményeket ért el ezen a veszélyekben bővelkedő, minden résztvevőtől higgadsá-

got és rendkívüli bátorságot követelő kutatási területen. Buvár-munkájuk elengedhetetlenül fontos része volt a Baradla-alsóbarlang feltárásának, s ők jeleskedtek pl. az erdélyi Csarnóházi-barlang szifonokon túli járatainak felfedezésében is. A lista hosszú lenne, ha mindent fel akarnánk sorolni, de ezeknek a hőstetteknek a felidézése majd egy másik teljesebb írás tárgya kell legyen.

Életútjának méltatását a továbbiakban néhány olyan részlettel szeretném gazdagítani, amelyek a barlangos társadalom előtt talán kevésbé ismertek.

Péter szájsebész fogszakorvosként kezdte pályáját, később traumatológiai és aneszteziológiai szakvizsgát tett, és a baleseti sebészetben jeleskedett. Valamikor (ha jól emlékszem a 70-es évek végén) egy amerikai ösztöndíj után „kint felejtkezett”, és nemzetközi hírű plasztikai sebésszé nőtte ki magát. Tehetsége, kreativitása, tudományos érdeklődése és – részben családi örökségként kapott, részben barlangos múltjára visszavezethető – eltökéltsége és munkabírása csakhamar a kutatói, majd az egyetemi oktatói pálya irányába terelték. A '70-es évek második felében a NASA ún. „cosmos-team”-jének tagjaként űrbiológiai, csontfiziológiai és sejtkinetikai vizsgálatokat végzett. A '80-as években a San Francisco-i Pacific School of Dentistry Mikrosebészeti Centrumának igazgatójaként, számos, nemzetközi érdeklődést keltő tudományos cikket írt az arckoponya, kivált az alsó állkapocs és az annak mozgatását szolgáló idegek sérüléseinek mikrosebészeti módszerekkel való korrekciójáról. Szájsebészeti, kozmetikai- és plasztikai sebészeti, valamint helyreállító sebészeti ismereteit igyekezett a világ legkülönbözőbb szakintézeteiben tett látogatásai során is gazdagítani. Jelentős eredményeket ért el az implantológia területén. Orvostudományi munkásságáért 1999-ben az angol királynő lovaggá ütötte (innen a „Sir” cím).

Tízegynéhány éve, hogy San Francisco-ból hazatelepült, s eleinte itthon is plasztikai sebészettel foglalkozott. Sajnos a hazai hivatalos orvostársadalom egy része vonakodott befogadni újításait, pedig ő nagyon szerette volna átadni, amit odakint tanult/fejlesztett, hiszen azért jött haza, hogy nemzetének hasznára váljék. Mikor elérte a nyugdíj-korhatárt, felhagyott a praktizálással és visszavonult. Feleségével (Carolal) Érden laktak, s boldogan éltek egészen addig, míg a betegség le nem terítette. Carol az utolsó percig önfeláldozó szeretettel tartott ki mellette.

Sokunknak, akik még a régi barlangos-, OSC-s időkből emlékezünk rá, minden kalandra kapható, sőt kalandokat kieszelő, ugyanakkor a csapatért mindenkor felelősséget vállaló, a lehetetlent nem ismerő jóbarát volt, aki nem kerített nagy feneket a problémák megoldásának, de szinte mindent meg tudott oldani. Alapvetően romantikus, sokszor filozofikus beállítottsága a barlangos táborok esti tábortüzei melletti nőtázások, beszélgetések során derült ki. Gondolatai barátaiban tovább élnek, jellegzetes „mozsáry”-humora máig visszacseng az egykori csapattagok egy-egy félmondatában.

Mindszenty Andrea
egykori OSC-s barlangos-társ

BOLACSEK ANDRÁS
1954–2014

1954-ben Rozsnyón született, és itt is halt meg 2014 januárjában. A középiskolát Tornalján végezte. 1973-ban ismerkedett meg a barlangok titokzatos világával. Főisko-

lai tanulmányai során a Kassai Műszaki Egyetem Bányászati és Geológiai karán bányamérnöki képzést szerzett. Itt alakította meg barátjával (Herényi Lászlóval) barlangkutató csoportját az egyetem hegymászó szakosztályán belül. Katonai szolgálatát Brnóban töltötte, itt eltávozásai alkalmával az ottani barlangászokkal túrázott. Az egyetem elvégzése után Rozsnyón csatlakozott a Jaskyniarska Skupina "Speleo Roznava" barlangkutató egyesülethez, ahol nagy múltú és nagy tudású barlangkutatókkal együtt ismerhette meg a Gömör-Tornai-karszt északi oldalát. A kutatásban bányamérnöki képzettsége is nagy segítséget jelentett: szakmája és hobbija közel állt egymáshoz.

A civil életben 1978-tól a Siderit cég alsósajói vasérc bányájának pénzügyi vezetőjeként dolgozott.

A barlangászok között barátságos természete, sajátos humora révén hamar népszerű lett. 1980-ban tagja lett a Barlangi Mentőszolgálat Rozsnyó környéki egységének, valamint a térségben működő Bányamentő szolgálatnak is. Több jelentős barlangász expedíció vett részt Szlovéniában, Ausztriában, Romániában (Erdélyben), Franciaországban.

A Jean Bernard barlangkutató expedíció tagjaként 1978-ban társaival Csehszlovákia barlangászati mélységi rekordját állította fel -1298 m mélységben. Kiváló szervezőképessége mind az expedíciók összeállításánál, mind a túrák alatti stresszes helyzetek megoldásában megnyilvánult. 1983-ban nagyszabású expedíciót szervezett a román és bulgár karsztvidék barlangjainak megismerése céljából. Ugyanebben az időben egyesületében a régi kötélhágcsós technikát irányításával kiváltották az egykötetes technikával és így a térségben lévő zsombolyok és barlangi aknák gyorsan és könnyen leküzdhetővé váltak

1984-ben robbantómesteri vizsgát tett, és sok Rozsnyó környéki barlang járhatatlan szűkületét nyitotta meg pl. a Buzgó-barlangban. Részt vett társaival BMSZ kérésére a sikeres 2002-es esztramosi bűvármentésben is. 1988-ban lett a Rozsnyói Barlangkutatók elnöke, és ezt a pozíciót haláláig megőrizte.

Általa vezetett csoport szoros kapcsolatot tartott fent cseh, magyar, lengyel, román, bolgár, szlovén és francia barlangkutatókkal.

Művészi tehetsége is volt: a Gombaszögi-barlang felfedezésének 50 éves évfordulójára a barlangot bemutató „Egyszer láttam” c. film forgatókönyvírója és rendezője volt. Két dokumentumfilmet forgatott a barlangászatról, a barlangkutatókról. Természetvédelmi örként is tevékenykedett, és számos, turisztikai rendezvényen vett részt.

2005-ben megszervezte a szlovák és a magyar környezetvédelmi miniszter együttes lejárását a Pelsőci-fennsíkon levő 100 m mély Csengő-zsombolyba. Erről az akcióról filmet forgattak, amit számos barlangi rendezvényen, konferencián nagy sikerrel vetítettek. 2010-ben együtt túrázott a magyar környezetvédelmi és vízügyi miniszterrel.

Temetésén, mint Rozsnyói Barlangkutatók elnökét és Rozsnyó város alpolgármesterét Burdiga Pál, Rozsnyó polgármestere és Zena Chocmut, a szlovákiai barlangkutatók alelnöke búcsúztatta. A magyar barlangkutatókat Leél-Őssy Szabolcs, az MKBT elnöke, Adamkó Péter, Magyar Barlangi Mentőszolgálat riasztásvezetője és Gruber Péter, a barlangi mentőszolgálat Gömör-Tornai részlegének vezetője képviselte társaival.

Adamkó Péter–Leél-Őssy Szabolcs–Sturmann Bertalan

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

ELŐADÁSOK

2014. március 19. (szerda) 18 óra

Barlangi bűvárexpedíciók Szlovéniában a BBBT-vel

2014. április 2. (szerda) 18 óra

Fosszília Klub

Vetítéses beszámoló a Társulat bel- és külföldi tanulmányútjairól

2014. április 9. (szerda) 18 óra

Adamkó Péter–Leél-Őssy Szabolcs: 30 éves a József-hegyi-barlang

2014. április 28. (hétfő) 18 óra

Patrick van den Berg (Schavelaar Holland Barlangász Egyesület): Bill Stone's 2013 J2 Expedition" (angol nyelvű előadás, tolmács: Michael Durham)

8. FOTÓPOSZTERPÁLYÁZAT A VÍZRŐL

Az eddigi kiírások, az eredmények és a poszterek a

- <http://www.hidrotanszek.hu/viz-vilagnapja> honlapon, vagy részben a
- <http://www.hidrologia.hu/mht/> honlap Képgaléria fülnél megtekinthetők!

A pályázatok beérkezési határideje 2014. március 12-én 16⁰⁰.

Az eredményhirdetés a Víz Világnapi rendezvényen lesz 2014. március 20-án vagy 21-én Miskolcon.

*Magyar Hidrológiai Társaság
Borsodi Területi Szervezete*

*Miskolci Egyetem
Műszaki Földtudományi Kar – KÚTFŐ Projekt*

BARLANGNAP

2014. június 20—22. Bükk, Szentlélek

A Társulat ez évi barlangnapját a területen tevékenykedő kutatócsoportok közreműködésével szervezzük. A rendezvény helyszíne a szentléleki Turistapark, ahol a sátrazási lehetőségek mellett egy 6 fős szabadidőház (21 000 Ft/ház/éj), 4 fős szaunaház (13 000 Ft/ház/éj) – e két helyen az ágynemű 500 Ft/fő, de lehet hálózsákkal is igénybe venni – és 21 fős (hálózsákos) turistaszállás (2000 Ft/fő/éj) áll rendelkezésre. A sátorral történő igénybevétel 1000 Ft/fő/éj. Autó 300 Ft/éj.

A helyszínen megtekinthető a www.turistapark.hu elérhetőségen.

Részletes információ az elektronikus regisztrációról, szállásfoglalásról, valamint a barlangtúrákra jelentkezésről a Társulat internetes fórumain (honlap, levelező lista), ill. a Tájékoztató következő számában jelenik meg.

Titkárság

MKBT SZAKMAI TANULMÁNYUTAK

Látogatás az érdi Magyar Földrajzi Múzeumban

Ebben az évben lesz dr. Balázs Dénes halálának 20. évfordulója. Emléke előtt tisztelve **2014. március 22-én, szombaton** díjmentes látogatást teszünk az általa alapított érdi Magyar Földrajzi Múzeumban, dr. Kubassek János igazgató szakmai vezetésével.

A programban szerepel még az érdi minaret (200 Ft/fő) és a budafoki barlanglakásban berendezett kiállítás (díjmentes) megtekintése. A programot a budafoki Záborszky pincébe szervezett borkóstolással (2200 Ft, 5 féle bor+harapni való) zárjuk.

Az autóbusszal lebonyolítandó programra **2014. március 14-ig** lehet jelentkezni a Titkárságon.

Csehország – 2014. június 28–július 6.

Autóbuszos nagy körtúra keretében térítésmentesen felkeressük az alábbi 9 idegenforgalmi barlangot: Na Turoldu, Chynovská, Konepruské, Bozkovi-dolomit, Na Pozezi, Na Spičák, Javoričko, Mladeč, Zbrasovi aragonit. Látogatás Prágában és világörökség helyszíneken. Buszköltség a jelentkezők számától függő (kb. 40 000 Ft). Szállás kempingekben.

Jelentkezés: 2014. március 20.

HORVÁTORSZÁG – 2014. augusztus 2–10.

Az előzetes programból:

Kostanjeviška-bg. (idegenforgalmi), Baredine-bg. (idfo), 3 órás overállos túra az 1036 méter hosszú, flissben kialakult Piskovica-bg.-ban, egésznapos technikás túra a Bregi ponorban található 273 m mély és 2045 m hosszú Marfanska-bg.-ba, mely jelenleg az Isztriai-félsziget leghosszabb barlangja. Pazin-barlang (idfo), Jules Verne Sándor Mátyás című regényének helyszíne, Romuald, Mramornica turista barlangok, Festinsko Kraljevstvo idfo barlang.

Lim-fjord, Brioni-sziget híres dinoszaurusz lábnyomai, Poreč, Pula, Rovinj városnézés. Autóbuszköltség a jelentkezések számától függően kb. 30 000–35 000 Ft. Szállás kempingben.

Jelentkezés: **2014. március 20.** (a barlangtúrákhoz engedély szükséges, aminek az átfutási ideje hosszú).

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

BESZÁMOLÓ KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

2014. április 26-án (szombat) 10 óra

Helyszín: a II. Keleti Károly u. 13.

(a Keleti Károly és a Kitaibel Pál utca sarkán található üzlethelyiség)

Határozatképtelenség esetén a küldöttközgyűlés azonos napirend mellett 10 óra 30 perckor kerül megtartásra, mely a küldöttek számától függetlenül határozatképes.

A küldöttközgyűlés nyílt, azon valamennyi társulati tag részt vehet, de szavazati joggal csak a 2013. évi tagdíjukat is rendezett küldöttek rendelkeznek.

Napirend:

Elnöki megnyitó
Kitüntetések átadása
Főtitkári beszámoló
Közhasznúsági jelentés és beszámoló
A Felügyelő Bizottság beszámolója
Karszt és Barlang Alapítvány beszámolója
2014. évi munkaterv és költségvetés
Elnöki zárszó

Dr. Leél-Őssy Szabolcs
elnök

VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS HATÁROZATAI

2014. január 21.

1. Tagdíjmelés

A 2008. évi emelés óta a Társulat nem változtatott az 5000, ill. 3000 Ft-os tagdíjak összegén, jóllehet az infláció alapján a teljes jogú tagdíj összegét a bemutatott táblázat szerinti mértékben kellett volna emelni.

2009	104,2 %	5210 Ft
2010	104,9 %	5465 Ft
2011	103,9 %	5678 Ft
2012	105,7 %	6001 Ft
2013	101,7 %	6103 Ft

Fentiek alapján a Választmány a **teljes jogú tagdíj** összegét **6000 Ft-ban**, a **kedvezményes tagdíj** összegét **3500 Ft-ban** állapította meg.

Jóváhagyta azt a javaslatot, hogy a Társulat lépjen be a Magyar Természetjáró Szövetségbe (tagdíj: 20 000 Ft/év/szervezet), melynek révén valamennyi társulati tag jogosult lesz MTSZ igazolványra, s azzal járó kedvezményekre (melyeket részletesen lásd: www.termeszettar.hu).

2. Társulat székhelye

A Választmány döntése alapján létre kell hozni egy olyan független pénzalapot (alapítvány), melyre befolyó támogatások, adományok révén lehetőség nyílhat arra, hogy a Társulat önálló lakást vásárolhasson működéséhez, s külső tényezőktől függetlenül válhasson. Első lépésként meg kell teremteni a megfelelő jogi formát, amely biztosítékot nyújt a befizetőknek, hogy a befizetett pénzt csak a fenti célra lehet felhasználni.

3. Küldöttközgyűlés

A Választmány elfogadta a küldöttállítás eddigi gyakorlatát.

4. Mátyás-hegyi-barlangi túrázás

Február 19-én Leél-Őssy Szabolcs és Taródi Péter megbeszélést folytatott Fűri Andrással, a Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatójával és munkatársával, Simó Gáspárral a Mátyás-hegyi-barlang látogathatóságával kapcsolatban. Az igazgató úr ígé-

retet tett, hogy első lépésben kezdeményezi a zöldhatóságnál a jelenlegi 50+50 fős látogatói keret megemelését, és keresik a megoldást, hogy az előzetesen le nem foglalt helyekre (ami a létszámkeretbe belefér), hogyan lehessen könnyebben, "last minute" bejutni.

Cserébe kéri a szabályok (napi létszám limit, ill. kért és engedélyezett létszám) pontos betartását, valamint az illegális fizetős túrák megszüntetését.

MAGYARORSZÁGI BIZTOSÍTÁS

Életbe lépett a Társulat és a Generali Biztosító között létrejött magyarországi extrém barlangos biztosítás.

A korábban jelzett tarifákból további 20 %-os kedvezményt kaptunk, így gyakorlatilag az alapt biztosítás díja havi 1000 Ft-ra jön ki.

A csoportos biztosításhoz év közben is lehet csatlakozni, ezért, aki most gondolta meg magát, jelentkezhet a Titkárságon.

TÁMOGATÓINK

Czakó László	10 000 Ft	Lendvay Ákos	5 000 Ft
Fülöp Szilárd	1 000 Ft	Dr. Laczkovits Gabriella	1 500 Ft
Gyarmati Gábor	5 000 Ft	Scholtz Ferenc	10 000 Ft
Kollár K. Attila	5 000 Ft	név nélkül	1 500 Ft
Kraus Sándor	10 000 Ft		

Támogatónk nagylelkű adományait ezúton is köszönjük.

KARSZT és BARLANG

Az anyagi források biztosításával lehetőség nyílt folyóiratunk következő számának szerkesztésére. Az idő elhúzódnása és az anyagi lehetőségek miatt 2012–2013 összevont számot kívánunk megjelentetni. Az ebbe a számba szánt cikkeket, anyagokat legkésőbb ez év március 31-ig tudjuk fogadni.

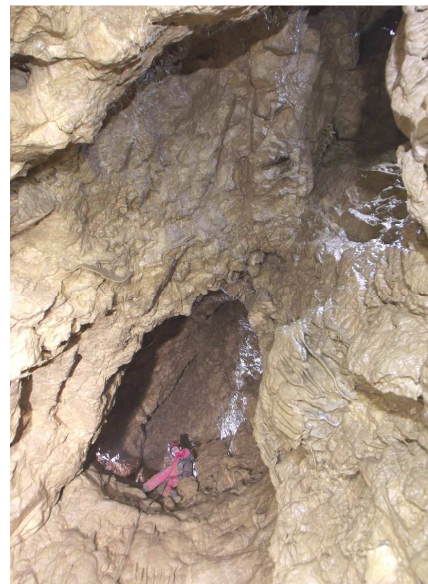
Hazslinszky Tamás

BESZÁMOLÓK, KÖZLEMÉNYEK

100 MÉTER MÉLYEN A SZOPLÁKI-ÖRDÖGLYUKBAN

Fél éves intenzív bontást követően mintegy 800 munkaóra ráfordításával az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület tagjainak és segítőinek októberben sikerült továbbjutnia a Pilisben található Szoplaki-ördöglyuk régi mélypontján, ahol kényelmesen járható, tágas víznyelőjáratban 110 méter mélyre jutottak le.

Az Egyesületünk 2003–2005 közötti időszakban már kutatta a barlangot, akkor csupán 80 méternyi oldaljárat feltárása történt. A fő továbbvezető járatot nem találtuk

Kocsis Ákos felvételei

meg. Az idei év nyarán megkezdett kutatások eleinte kisebb mellékjáratok feltárását eredményezték. Az áttörést megint a denevéreknek köszönhetjük, akik a Csévi-szirteken is megbízható útmutatóknak bizonyultak. Kis szépséghiba volt, hogy nyomaik a második akna utáni terem óriási törmelékdombjába vezettek bele. Az átlagosan 10 ember részvételével zajló, fél évig tartó munkálatok mindenki hitét alaposan próbára tették, mivel a denevérek nyomain kívül semmi egyéb támpontunk nem volt, ráadásul még csak nem is a szálkőfal mellett mentek bele a törmelékdombba. Utólag persze kiderült, hogy a denevérek sokkal jobban tudják nálunk, merre is kell a mélybe menni, és tényleg a legkönnyebb útvonalon jutottunk át a barlang folytatásában. Egy lejtős, 2–3 méter széles, 2 méter magas víznyelőjárat vezet a mélybe egészen egy tágas, 20 méter mély akna kezdetéig. Innen több aknán keresztül jutottunk le 110 méter mélyre. A vég-ponton jelenleg törmelék akadályozza a továbbjutást. A barlang jelentős denevér telelő hely, ami a téli időszakban nem kutatható, így a további felfedezésekre tavaszig várunk kell.

Kovács Richárd

1 KM ÚJ RÉSZ AZ AJÁNDÉK-BARLANGBAN

Az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület 1997 óta kutatja a Pilisben a Csévi-szirteken található Ajándék-barlangot.

Óévbúcsúztató és újévi ajándék is egyben, hogy megannyi küzdelem után 1 km új járatot bolyonghattunk be akadálytalanul az Ajándék-barlangban. Az elmúlt évek célirányos kutatásai, kemény bontásai itt is meghozták az eredményt. E mellett már megszokott módon a denevérek ismét jó szolgálatot tettek. Útmutatásaik nélkül ebben a barlangban sem jutottunk volna ilyen sokra.

Németh Róbert felvétele

Csiga

Kovács Richárd felvétele

Az új részek cseppkőképződményekben szegényebbek, viszont kárpótoltak minket a sok helyen tisztára mosott falakon tömegesen látható megalodus kagylók és igazi különlegességnek számító csigák kipreparálódott metszetei. Az egyik tornyos csiga több mint 20 cm nagyságú, amihez fogható a Csévi-szirtek barlangjaiban még nem találtunk. A záporozó víz nem csak a falakat tisztította meg, hanem szép kicsepegéses kutakat, látványos agyagtornyokat is létrehozott. Egyik helyen nagy mennyiségű homokos kitöltést találtunk, ami eddig szintén nem fordult elő barlangjainkban.

A járatok zöme kényelmesen járható és több impozáns hasadék is található benne. Legnagyobb a 90 méter hosszú, több helyen is 20 méter magas, 2–4 méter széles Mega-hasadék. Ebben egy igazán látványos tavi színlő is található, szép víz alatti kiválásokkal. A hasadék aljában a színlő alatt 6–8 méterrel több ponton is vizet találtunk. Ebben a mélybe tartó fő hasadékban 175 méter mélységet értünk el.

Az Ajándék-barlang hossza ezzel a felfedezéssel meghaladja a 2000 métert, mélyége pedig 175 méter lett.

További információk és fotók az ariadneegyesület.hu honlapon.

Kovács Richárd

MÉG EGY LÉPÉS A DOBOGÓN

(A Bányász-barlang kutatása az elmúlt években)

Számos barlangkutató hallott már a Bányász-barlang elmúlt pár évre visszanyúló kutatásáról (Szakmai napok, barlangász levlista, szóbeszéd). Most nagyon röviden összefoglaljuk a kezdetektől, hogyan is állunk most.

2010. év végén egy szokásos túra során huzatot észleltünk a Bányász-barlang ak-

kori végponti (**-87 m mélyen levő**) törmelékében. „Hivatalos” próbabontást végeztünk, mely során feltárult egy kis terem (*Nyest-terem*), melyből 2 vödörnyi kistragadozó-csontvázat szedtünk össze. Megállapítottuk a huzat irányát, és egy következő próbabontás alkalmával, 2011. 01. 09-én, egy kis szálkő-szűkületet áttörve egy 5-ös aknácskában (**-93 m**) találtuk magunkat.

A következő alkalommal, 2011. 01. 27-én innen egy kis cseppkőves terembe (*Cseppkőves-terem*) és egy hasadék aknába (*Hasadék-akna*) jutottunk (**-112 m**). Itt egy éves munkára kényszerített egy szálkő-hasadék, de 10 m táróval legyőztük azt. 2011.11.05-én egy 20-as aknával (*Vasas-akna*) haladtunk tovább (**-135 m**), mely végén ismét öklömnyi lyukon áramlott némi levegő. Nekiláttunk ennek is, majd 2 év küzdelem és ismét 10 m táróhajtás után 2013. 08. 03-án áttörtünk egy 80 m mélységű, általunk *Törpilla-aknának* nevezett vertikális járatba, mely hazánk egyik legimpozánsabb aknája (**-224 m**).

Innen 2014. 01. 08-án egy kis 10-es aknába, az *Anna-aknába* kerültünk (**-238 m**). Majd 2014. 01. 18-án ismét lejjebb jutottunk egy elágazó ágba (**-250 m**).

Idén márciusi táborunk végére az eddigi eredmények dinamikájából fakadóan előre borítékolható, hogy hazánk legmélyebb barlangja a Bányász-barlang lesz.

Egy jelentős vízszint-ingadozású, közeli mélyfúrásból számítva a barlangi patakunk **290 m** mélyen fut egészen a még 100 méterrel alacsonyabban kifolyó Szinva-forrásig. Tehát a potenciális mélységünk **400 méter** körüli. A környékbeli patakos barlangok két végpontja közötti horizontális kiterjedés és a barlang hossza közötti arány: 5,5:1. A Bányász-barlang bejárata a Szinva-forrásig 4,5 km, tehát ebből kiszámítható, hogy $5,5 \times 4,5 \approx 25$ km a feltételezett barlangrendszer hossza, ha a Nagymező felé nincsenek föld alatti járatok (márpedig vannak!).

A barlangot az Alsódobszai Hernádmenti Természetvédelmi KSE, a BARIT, a MLBE, Ódorvári BKTE és a Papp Ferenc BKE tagjai kutatják. Az ezekből verbuválódott Bányász-barlangot kutató csapatot Szinva Csoportnak kereszteltük el. Így folytatjuk tovább a kutatásunkat és hatolunk Magyarország egyik legnagyobb barlangjának mélyére.

Rántó András és Sűrű Péter kutatásvezetők

Téli barlangklimatológiai mérések érdekes helyszíneken XII.

Korábbi és mostani méréseimet TESTO 610 relatív páratartalom és hőmérővel, TESTO 905-T1 beszűrő hőmérővel, TESTO 810 infrahőmérővel, TESTO 405-V1 hődrótos anemométerrel, TESTO 535 (NDIR) CO₂ mérővel, GTD1100 altiméter-barométerrel, valamint AIR CO₂ntrol-3000 tip. CO₂ adatgyűjtővel végeztem, és az MSZ ISO 8756:1995 szabvány szerint jártam el. A fenti műszereket akkreditált laboratóriumban kalibráltattam.

Részecskeszám-mérés a Szemlő-hegyi és a Molnár János barlangban (2013. 12. 19–20. és 2014. 01. 23.)

A *Levegő-munkacsoport jóvoltából, Lenkei Péter segítségével Magyarországon korábban nem alkalmazott vizsgálati módszerrel és eszközzel levegőmintában található részecskeszámot vizsgáltunk 0,02–1 mikrométer tartományban. A részecskeszám értéke 1 cm³ levegőre vonatkoztatott, így tudónk átlagosan 500 cm³ légzés-*

térfogatára valamennyi érték 500-szorosa jut. Az alkalmazott berendezés típusa: TSI-P-TRAK ULTRAFINE PARTICLE COUNTER, Model 8525. A vizsgálatot Stieber József vezette, a berendezést Lenkei Péter kezelte. Segítőink voltak: Horváth Katalin, Stieber Bence és Stieber Balázs.

Mérési pont neve	Részecskeszám	Megjegyzés
Felszínen	10 500–13 000	Pusztaszeri út 35. sz. előtt
Ferencvárosi-terem	1870–2600	behúzó légáramlat a felszínről
Pettyes-folyosó a hídnál	986–1400	keveredési zóna
Pettyes-folyosó végében	430–520	ide csatlakozik be az ismeretlen barlang
Pettyes feláramlási kürtő	1560–1580	Gyöngyös-folyosóval összeköttetésben
Karácsonyfák (Hosszú-f.)	1350–1400	befelé áramló
Mária-terem	1240–1260	befelé áramló
Liftakna aljában	1210–1230	Agyagos és Hosszú-folyosó találkozási
Kuszoda alatt Hosszú-kerülőn	890–900	befelé áramló
Óriás-folyosó Karzat	817–835	kifelé áramló
Örvény-f. Zászlós-folyosónál	1300–1320	kifelé áramló
Örvény-f. Egyetemi kürtőnél	810–860	kifelé áramló huzatban
Óriás-f. Létra alatt	640–650	kifelé áramló
Óriás-f. Létra alatti feláramlás	330–420	ide csatlakozik be a Molnár J.-bg. levegője
Halál-kereszt. Akna felett	240–250	kifelé áramló
Halál-aknában	222–247	ide csatlakozik be a Molnár J.-bg. levegője
Hópalotában	190–193	nincs huzat
Hópalota hasadékaiban	12–16	teljesen leárnékolt repedésben
Hópalota jobb hátsó sarkában	4–7	teljesen leárnékolt repedésben
Föld szívében	35-40	nincs huzat

Első vizsgálatunk alkalmával feltűnt, hogy a kiépített szakasz értékei jóval magasabbak, mint a létrán túl. Szembetűnő, hogy a felszíni levegőben található szennyezőanyag-tartalom egészen az Óriás-folyosóig érezteti hatását, igaz itt a betegek benttartózkodása is befolyásolhatta az értékeket. Kiemelném azonban, hogy a sokak által felszín felé törekvőnek gondolt (és korábbi aeroszol-összetételi vizsgálatainkkal megcáfolt) Pettyes-folyosó végében a kiépített szakasz legalacsonyabb részecskeszám-értéket mértük, ami kizárja a felszíni levegő ide történő behatolásának lehetőségét. A létrán túl a barlang végpontja felé haladva az értékek fokozatosan csökkennek, annak ellenére, hogy ezen a szakaszon tucatnyi barlangász túrázott ebben az időben. Jól nyomon követhetjük azokat a helyeket, ahol nincs huzat, mely a szennyezőanyagokat vagy magát az aeroszoltól származó részecskéket hordozná (Hópalota hasadékaiban). Mivel a barlang főágában végzett mérés csak részleges képet adott, ezért 2014. január 23-án azonos felszíni meteorológiai viszonyok mellett (ugyanabban az órában) folytattuk a vizsgálatot az Agyagos-folyosóban, melynek vizsgálati értékeit az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Mérési pont neve	Részecskeszám	Megjegyzés
Liftakna X Agyagos-f.	664–650	Liftaknába belőgátva
Sárkürtő felső peremén	530–571	Liftaknától 8 m-re
Bányász-kürtő tetejében	430–470	2 méterre leengedve a Bányász-kürtőbe
Bányász-kürtő kereszt-folyosó	420–370	ez a járat a Gyerekjárat felé tart
Ferencvárosi-t. Agyagos felé	440–450	A levegő innen érkezik a terembe

Ferencvárosi-t. Pettyes felé	740–750	A levegő a felszínivel keveredve erre megy
Agyagos-gyerekjárat bejárata	470–510	A Ferencvárosi-terem felé eső bejárat
Agyagos folyosó közepén	480–560	A kis "Tó" közelében
Gyerekjárat-1. aknájában	500–570	A Ferencvárosi-terem felé eső akna
Gyerekjárat-6. aknájában	450–500	A Liftakna-felé eső utolsó akna
Agyagos folyosó Sárkürtőnél	490–510	Betegek kedvenc tartózkodási helye
Gyerekjárat vége a rácsnál	440–510	Sárkürtővel szemben
Lencse-t. lejárataiban	425–430	Bányász-kürtő 2. lejárataiban
Lencse-t. –2 m belőgátva	140–250	A terembe vezető 200 mm-es PVC csőben
Agyagos-folyosó végében	410–470	Egyetemi-kürtő alatt
Agyagos-f. Szifon-lejáró	370-410	Ide csatlakozik az Egyetemi-kürtő alja
Sárkürtő aljában	420-450	Gyöngyös-folyosó bejárataiban
Gyöngyös-folyosó közepén	340-390	A fellépő alatt, a Mária-terem mögött

Az eredményekből szembetűnő, hogy azok sokkal kisebb szórást mutatnak, mint a Fő-ági mérések. Kiugróan alacsony értéket csak a légáramlástól elzárt Lencse-teremben mértünk, és meglepő, hogy a mérés pillanatában is 5 ember által járt Gyöngyös-folyosóban szintén alacsony értékek születtek (ugyanaz az Agyagos-folyosó Szifon-lejárójára is érvényes). Mielőtt még azon gondolkodnánk, hogy vajon csak a felszínről beáramló vagy a ruhánkon behordott szilárd-szennyeződések láthatjuk, nézzük meg a 2013. 12. 20.-án este, a Molnár János-barlangban mért értékeket (a vizsgálatot Dr. Leél-Őssy Szabolcs vezette):

Mérési pont neve	Részecskeszám	Megjegyzés
Szabadban	9 340–10 200	Tk: 0,9°C, enyhe szél, Pa: 1016,4 hPa
Táró végében	5 180–5 200	A bejáraton befelé húzó légáramlat
Kessler-t. a Tó-felett	4 300–4 500	CO ₂ : 2040 ppm, Tvíz: 27°C

Annak ellenére, hogy a röptető-nyíláson kis mértékben, de befelé áramlott a felszíni levegő, már a táró elején 21,5°C volt a hőmérséklet. A felszínen mért részecskeszám csaknem felét mértük a táró végében, mely érték 10%-ban csökkent csak a Tó felett. A Tó vízhőmérsékletéből adódóan állandóan párázó levegő tölti ki a termet, mely igen kedvez az aeroszol képződésének, és helyenként kiválásokat is alkot. A Tó vizének pH-értéke a vizsgálat alatt 6,44 volt, míg az elektromos vezetőképessége 1120 µScm⁻¹ értéknek adódott. A Ca és Mg oldott anyag tartalma meghaladta a 300 mg/l értéket. Ez magyarázza a magas részecskeszám-értéket, mely nem más, mint a Tó-felszínéről kipárolgó aeroszol.

Stieber József

HÍREK, HIRDETMÉNYEK

KÜLFÖLDI RENDEZVÉNYEK

Balkan Speleological Conference 2014 Sofia, Bulgaria

Dedicated to the 85th anniversary of organised speleology in Bulgaria and the celebration of 50th anniversary of Speleo Club "Helictit"
<http://www.balkan-speleo-2014.eu/eng/about4.htm>

National Speleological Society – Cave Diving Section 2014 Workshop

2014. május 23–25.
Lake City, Florida Army National Guard
<http://www.nsscads.org/>

Canyoning Malaga

1. Malagai Kanyonos Találkozó 2014. május 23–25. Helyszín: Sierra de las Nieves Nemzeti Park, Spanyolország
Részletek: <http://barranquistasierradelasnieves.blogspot.com.es/>

22. International Karstological School "Classical Karst": Karst and Microorganisms

2014. június 16–20.
Postojna, Szlovénia
<http://iks.zrc-sazu.si/en/1st-circular.html>

The 3rd International Conference of Geobiology

2014. június 16–18.
Wuhan, Kína
<http://www.geobiology.net.cn/2014meeting>

European Speleological Youth Camp 2014

Fiatal európai barlangászok tábora az FSE támogatásával. A táborba 16 és 26 év közötti fiatalokat várnak.
2014. augusztus 1–16.
Sváb Alb, Németország
Részletek: a <http://www.juhoefola.de/english.html> honlapon.

20 years of Romanian Federation of Speleology

EuroSpeleo Forum 2014
2014. augusztus 22–24.
Baile Herculane/ Herkulesfürdő (Románia)
<http://speleoevent.ro/>

"The Sinkhole Conference"

14th Multidisciplinary Conference on Sinkholes and the Engineering and Environmental Impacts of Karst, röviden "The Sinkhole Conference," Rochester, Minnesota, 2015. október 5–9.
Részletek: <http://www.sinkholeconference.com/> honlapon.

Speleo Sport

Tavaszi árak

Cordura overall (700 g/m²) extra nagy foltokkal: 22 000 Ft
Standard overall cordura foltozással: 18 500 Ft
Hobby overall: 16 500 Ft
Műnyúl: 9 500 Ft
Cserélhető betétes könyök- és térdvédő: 2500 Ft
Bagek:
Szosz kicsi: 2200 Ft, nagy: 2400 Ft
40 l: 6000 Ft, 60 l: 6500 Ft, 80 l: 7500 Ft, expedíciós: 9000 Ft.
Fejlámpák 160–180 lumen fényerővel, 9000–16 500 Ft-os áron.
Petzl Stop: 24 600 Ft   Pantin: 14 000 Ft
Croll: 11 200 Ft   Ascension: 13 000 Ft
Vertex: 19 600 Ft   Elia-Elios: 14 000 Ft
Myo RXP: 21 060 Ft   Tikka XP: 12 800 Ft
Fixo Duo: 27 450 Ft   Duo Led14: 33 360 Ft

Minden szerdán és csütörtökön 17 órától megtaláltok minket rendeléseitekkel a Pál kocsmában egy pohár sör mellett.

Üdvözlettel
Kocsis András

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 10-én)
Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.
Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbt@t-online.hu
Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Össy Szabolcs
A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.
Floppyn, CD-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

